

372.412
B869

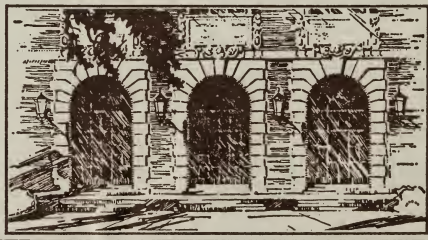
ШКОЛА ИЛЛЮСТРАЦИЙ
ЧАСТЬ I
БУКВАР

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

ELIAS CZAYKOWSKY
COLLECTION OF
UKRAINIAN CULTURE

372.412

B869

Туринский

Письмо

Туринский
Иван

Ваше
Письмо

Андрей Юшинский
Книжная
в Череповец

CENTRAL CIRCULATION BOOKSTACKS

The person charging this material is responsible for its renewal or its return to the library from which it was borrowed on or before the **Latest Date** stamped below. **You may be charged a minimum fee of \$75.00 for each lost book.**

Theft, mutilation, and underlining of books are reasons for disciplinary action and may result in dismissal from the University.

TO RENEW CALL TELEPHONE CENTER, 333-8400

UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY AT URBANA-CHAMPAIGN

APR 06 1998

When renewing by phone, write new due date below
previous due date.

L162

В/33
ШКО́ЛА НА́РОДНА.

ЧАСТЬ ПЕРША.

Б У К В А Р.

Ці́на опра́вленого примі́рника 40 гелерів.

Тарун Іван

У ЛЬВОВІ.

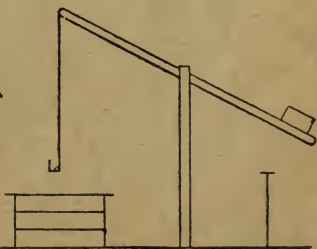
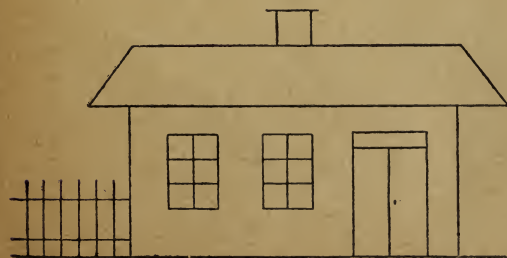
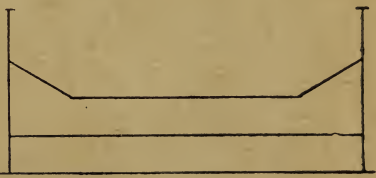
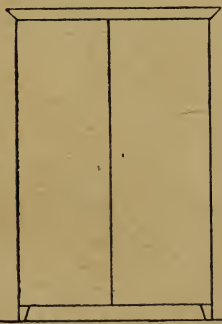
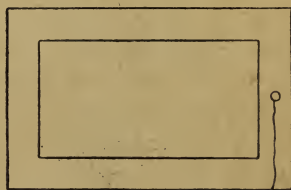
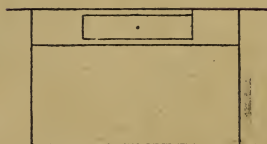
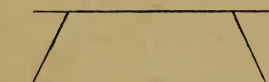
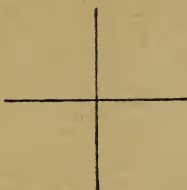
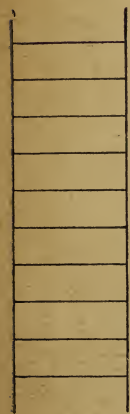
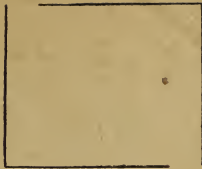
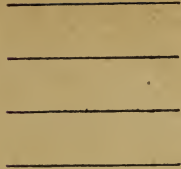
На́кладом ц. к. Вида́вництва ру́ських кни́жок шкільни́х.

1908.

В публічних школах мають уживати ся лиш книжки, приписані ц. к. Радою шкільною краєвою і видані на́кладом ц. к. Видавництва шкільних книжок, винявши окремі упова́ження Ра́ди Шкільної. Також не вільно тих книжок продавати по ціна́х ви́сших над ті, які на за́головнім лісті́ озна́чені. Кожда кни́жка, ви́дана на́кладом ц. к. Видавництва шкільних книжок, має на за́головнім лісті́ ц. к. орла́ з на́писом „Ц. к. Видавни́цтво кни́жок шкільних“.

372.412
B 869

- 3 -

i

u

o

i

u

o

u

o

i

o

i

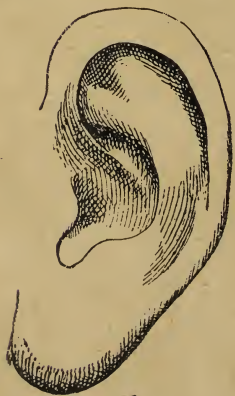
u

а

и о і а

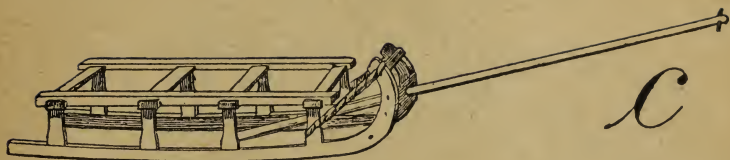
е

і а и е о

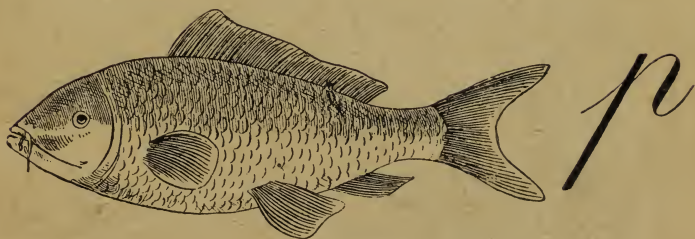

у

о і е и а у

~~се~~
са, ес, си, мс, со,
су, ис, ус, се, о-са,
~~а се се о-су.~~

ру, ер, ри, ир, ре,
ру-ра, ру-са, ро-
са, о-ре, о-ру.

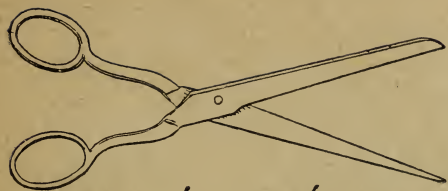
Л

ми-си, се-ло, си-ла,
со-ми са-ло, ра-ло
у ри-ми.

М

ми-са, со-ло-ма,
ма-ма не-ле, ми-
ри-мо ми-ра-ми.

Н

но-ра́, са́-ни, со-ло-
ни́-на, не-су́ ма-ли́-
ни, ме-не́ ра́-но у-
ли́-м.

п

пе-ро́, по́-ле, ри́-на;
пи-ла́, о-ни́ пи-са́-
м, ма́-м ма́-ло
па-не́-ру.

т

то-по-ри, ло-па-та,
си-ро-та, те-та пе-
ре, у ме-не та-то
і ма-ти.

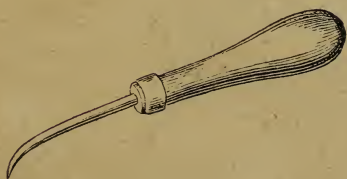
г

гу-си, но-ги, го-ра,
ан-ге-ли, на го-рі
по-ло-ни-на, ту
па-се-мо.

ц

ца-ни ро-га-ті, цї-
на, не-на оц-ту, у-
мі-те м-це.

ш

шї-ло, шó-па, нó-
шї, га-шї, сї-шш-
мо на-шш, ре-ше-
то́ на по-мі-шш.

ч

ча́-ша, ри́-чи, чо́-ло,
че-ни́-ш, си́-то ма-
ле́, о́-чи і у́-ши на
м-ці.

щ

щю́-ри, па́-ша, ще-
ти́-на, у́-че-ни-ще,
ни-ми́ по-ма́-лу,
го-щю́ си́-ро-ту.

и

у-мй, рйй, май, лйй, і-
ней, чи-тай-мо, ри-суй-
мо, сей гай мй-мй, не
лай, а-ле на-у-чай, не
нар-нуй-мо ча-суй, не
га-ла-суй-мо по у-м-
ми, ма-нуй-мо мй-ро-
го най-ми-та.

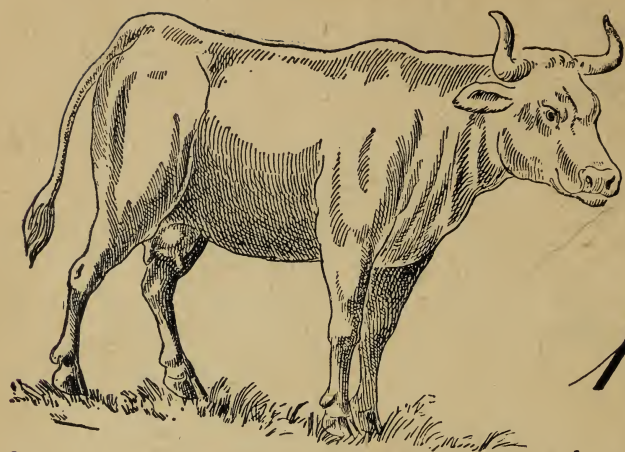

ба-ра-ни́, ми́-ба, це́-
на, бі-бу-ла, су-бо́-та,
чо́-бо-ти, об-ца́-си, ру-
ба-чі ру-ба́-м бу-чі-
ну, о-ни́ ро-бі́-м бо́-
ро-ни, у го-рі ба́-чи-
мо го-лу-бе́ не́-бо, по-
ра-ті́й-мо у-бо́-го-го.

b

ба-га, би-м, ни-во, во-
ро-на, во-мї-на, ве-ре-
та, мий вуй сї-вий,
на ни-бі ве-ре-мї-м
гаї-во-ро-ни, би-ми-
бай-те, та би-чі-суй-
те ба-мї го-ло-ви, ро-
бї уц-мї-во.

ко-ро-ва, мо-ло-ко, ка-
ша, ко-ш, мо-ка, бай-
ка, ка-ли-на, че-ре-ви-
ки, ма-то ку-ни-ли
ка-ро-го ко-ни-ка, ко-
ни-та у ко-ний ро-
го-ви, ко-си ко-са, по-
ки ро-са.

1. си-нѣ, син, ра́-ки, рак,
3. му-чѣ, мур, то-кѣ, тик,
5. но́-си, нис, на́к, нан, пак,
9. цап, мул, час, бѣб, вус,
14. муур, кит, рѣв, а́н-гел,
18. цѣ́-гол, вер-ба́, цѣ́-кор,
21. кѣр-ка.

у́-че-ник нѣ-ше о-ли́-
цѣ́н а-бо́ не-ро́н, на́й-
мит мо-ло-ти́в о-вѣс,
Знаш пес чѣй-нѣй.

д

дѣ-ре-во, дубъ, до-щин-
ка, да-шюк, бу-дѣ-нок,
ко-лѣд-ка, нѣд-кѣ-ва,
нѣд со-лѣд-кѣй, мо-ло-
дѣ со-сѣн-ка то гѣр-
не де-рев-цѣ, над до-
мѣ-ми бѣ-чи-мо ко-
ми-нѣ, не дар-мѣй,
ди-тѣн-ко!

З

за́й-чик, зу́б, ви́з, гар-
 бу́з, ро́-зум, зе́ри-ка-ло,
 мо-ро́з, зе-ле́-на ви́-ка-
 се до-бѣр-на на́-ша,
 зо-ло-тѣй лан-цу-шо́к
 до-ро-гѣй, ма-гѣй за́-
 мо-ло-ду, на-ги-на́й
 га-лу́з-ку, по́-ки-мо-
 ло-да́.

Х

ха́-та, дах, го-ро́х, ло-
 нух, хо́н-та, це-бе́р,
 о́-веч-ка, хо-ру-го́в, хо́-
 гу-мо в би-лих со-роч-
 ка́х, в хя́р-ни́м го́-ми
 бе́-се-ло і ми́-ло, з ху-
 го́-би хо-ро́-ший хо-
 сён, на-ви-ца́й-те
 хо́-рих

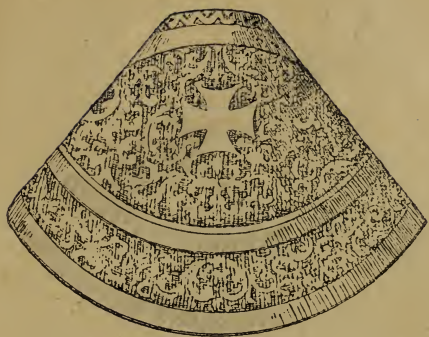
Ж

жа́-ба, жо́р-на, ло́ж-
ка, ко-жу́х, но́-жич-
ки, жа́й-во-ро-нок,
ро́-жи са-ди-мо́ у го-
ро́д-ци, же́н-ци-на
ме́-ле на жо́р-нах, ро-
пю́-ха-се по-жи-то́ч-
на жи-во-ти-на́, по-
ро́ж-на бо́ч-ка гу-де́.

сер-нѹ, серн, ²цер-бѹ,
 церо, ³кор-чѹ, корч, ⁴вѹй-
 тѹ, вѹйт, ⁵гов-чѹ, говг,
 зѹй-ки, зѹйк, хор-тѹ,
 хорт, шовк, горб, гор-
 бѹ, торг, верх, жарт,
 вкарк, жѣрд-ка.

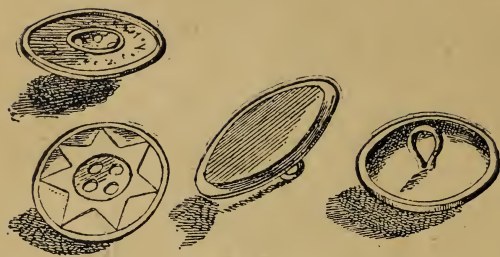

шовч гѣр-ка, бѣриц чер-
 вѹ-ний, не-кар не-чѣ
 бул-кѹ, нѹ-тер-не сѣр-
 це нѹй-цѣр-ше.

ср

сре-лѡн, сра̑р-ба, сра̑р-
тѣх, гасрт. сѣрт-ка,
черв, товиц, сѣ-ра-то-
вѣз, сѣр-ман вѣ-зѣ му-
кѣ, су-хѣм то̑р-сром
на-ли-мо̑, сро̑-са - се
ши-ро̑-кий рѣв. цер-
ко̑в-нѣ рѣ-чи дер-жи-
мо̑ в ша̑-срах.

1. су-зи-ки, кри-су-ра,
 3. су-ма, кри-га, га-нок,
 6. са-ган, ма-ма-ми-га
 а-бо ку-ле-ма, sine
 би-ми, на о-де-жи
 ба-чу бо-га-то су-
 зи-ки, сон-ти-то
 ко-рот-ки до-щин-
 ки, да-хи цер-ков по-
 би-ти сон-та-ми.

1. нес, 2. пси, 3. метр, 4. ме́-три,
5. лист, 6. зиск, 7. кошт, 8. сон-
9. та́р, 10. цѣ-сра, 11. жни-ва́,
12. брѣ-ви, ска-ла́ || кри-сло,
стѹ-па́ || ита́-ба́ || дра-
тва́ || при́-спа́ || ржа́.

ицѣ-гли. то пта́-хи,
це́-глу ро́-би-мо з гли́-
ни, не за-ба-га́й-те
чу-жо́-го, хто тер-пе́н,
той спа-се́н.

В

Св цусь, свѣ-тло.

Лв хіль, сон-таль.

Нв кінь, пень, нѣнь-ка,
тв ость, бѣть-ко.

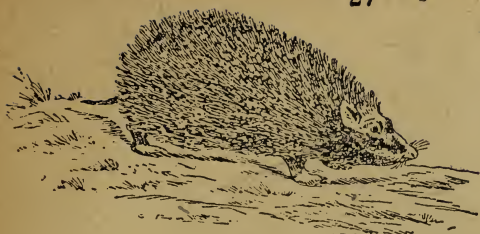
Цв ніць, мо-ло-дець.

Дв мідь, гудь.

Зв мазь, бѣ-звок.

у-чі-тель у-чіть нас
пись-мѣ, се-лѣ-дець со-
лѣ-ний, шѣр-шень жа-
літь сіль-но.

ї

їж, ї-да́, ї-зда́, по́-їзд,
 їм бо́риц, мо-ї́ ро-ї́ сіль-
 ні, тво-ї́ у-м-ї́ га́р-ні,
 їдъ зми-ї́ їд-ка́, ї-зде́ць
 ї-здить ве́р-хо́м.

сїть, лїс, тїнь, цїп, дїд,
 лї-ка́р при-нїс лїк, дїв-
 чи-на їсть мїд, до́-брі
 дї́-ти ро́-ди-ча́м ві-
 не́ць, а ли-хі ко-не́ць.

£

£-bān-гe-м-ε, εсѣм ε-мѣ'
 ма-мій, що мо-ε', то не
 тво-ε', ко-цѣт пі-ε, цусь
 сѣ'-са-ε, не-мо'мимъ сѣ-
 жу бѣ-ду, го-дѣн-никъ
 бѣ го-дѣ-ни.

во-лѣ-се, на'-чи-не, мнѣ-
 те, га-лѣ-зе, зѣ'-ле на'-
 жне, зе-лѣ-зе ржа'-бі-ε,
 тѣт'-ка мійε бѣ-ле.

Я

я-бло-ко, я-зѣк, сѣ-ял-ка,
я-мó ма-со, пѣв-ка жи-
е в во-дѣ, на ру-цѣ ма-е-
мо пѣть пѣль-цѣв.

лак, дѣдъ-ко, за-блѣ-ца.
нѣнь-ка бѣ-вить гу-
тѣ, цѣ-се-ни-цѣ я-дѣть
цѣвѣт та мѣ-сте, я-
ка прѣ-ца, та-ка пла-
тня.

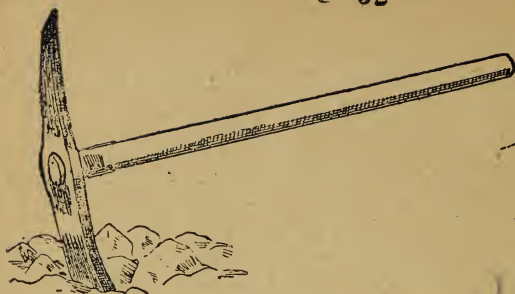
Ю

ю-на́к, ю-шка, ю́н-ка,
снѣ́-да-ю, о-бѣ́-да-ю і
ве-че́-ра-ю, не бѣ́ю зовѣ́-
ра́т, вѣ́нн жи-е́ в во-
дѣ́, жи́в-нѣ́-ри во-ю́-
ють на вѣ́-нѣ́.

нѣ́х, лю́-ди, слю́-сар,
клю́-чі, пше́-нѣ́-цѣ́ ва-
ра́т на кѣ́-тѣ́, як
до́-ю, так ма́-ю, як
ми лю́-дам, так лю́-
ди на́н.

смак, став, книш, плуг,
єніт, зруб, ґриб, брат,
цвѣх, свѣт, хліб, спюх,
о-бруч, сфлаш-ка, касф-
тан, ла-стів-ка.

свпів птиць є при-єм-
ний, хриуц і пчил-ка
бре-на́ть, мо-я́ кни́ж-
ка зо-вѣ́са бу-квар, о-
браз ві-сить на сті-
ні, хміль пне ся по тії-
ках, мі-сяць і зові-зди
сві-тять в но-чі.

дж

джа-гáн, джмíль, сá-
джа, вí-джу о-чí-ма,
сá-джаб-ка по-діб-на
до ста-вú, не їдж-мо
го-рý-чо-го хлї-ба, не
си-джú дáр-мо, á-ле
трú-джу са пíль-но,
лї-нїв-ця жде нú-жда,
не о-сú-джуй, а не бú-
деш о-сú-дже-ний.

Дз

дзвін, гудз, дзво-бѣн-ка,
дзво-нар від-ми-ва-є
дзвó-ни і дзвін-ку, дзві-
ни-ця сто-їть нó-бѣч
цѣр-кви, всѣ птїї-цї ма-
ють два кри-ла, дві нó-
ги, а о-дѣн дзюб, з бѣн-
дзу рó-блять смач-ну
брїн-дзю.

хре-сти́, хрест, іво́-зді,
і́зздь, пліснь, смерть,
скло, а́-хрест, а́-струб.

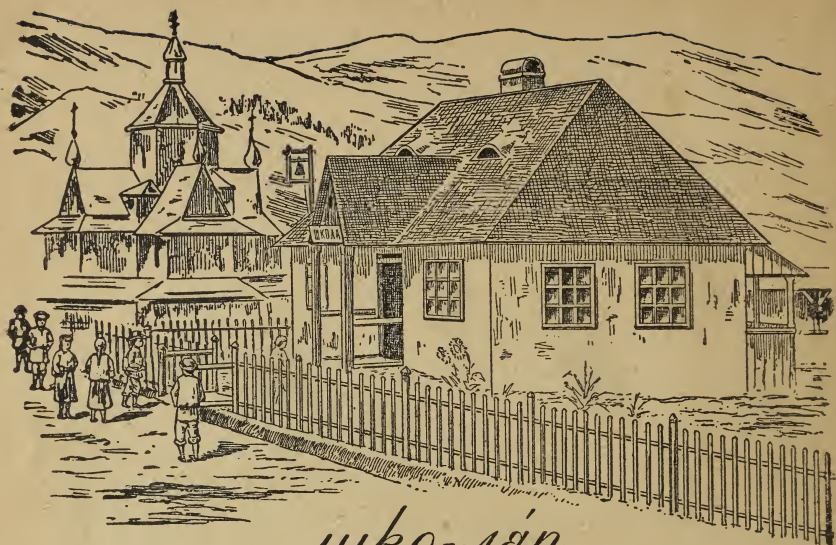

блеск со́н-ця ра-зі́ють
о́чи, склар вета-вля́-
є ми́-би, стрі́ль-ці но́-
сать стрі́ль-би́, брат
мо́-го віт-ця́ — се мій
стри́й, се-стра́ мо-є́-
ї ма́-те-ри — то мо-я́
ті́т-ка.

зо-ра́-ти, вѣ́-ха-ти,
вѣд-ѣ́-зди́-ти.

о-те́ць вѣд-ѣ́-хав до ми-
ста на торг, кѣ́-хар-
ка роз-а-ри́-ла о-го́нь,
з гѣр зѣ́-зди́-мо о-сто-
ро́-жно.

на́-ша ри́-ля зо́-ра-на,
не во́-ртой ся в чу́-жѣ́
ри́-лю́, за-по-ма-га́й-мо
зу-бо́-жі́-лих лю́-дѣ́й!

шко-ляр.

ма-ю се-мий рік, хо-джу до
шко-ли, єсьм шко-ля-рєм,
зна-ю вже всі ма-лі бѣ-кви
пи-са-ні, у-мі-ю пи-са-ти,
чи-та-ти і ра-ху-ва-ти,
ті-му са тим дѣ-же, то-
го все-го на-вчи́в ме-не́ пан
у-чи-тель, бѣ-ду є-мѹ за се
за-всі-гди вдяч-ний.

і, и, о, а, е, у.

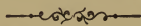
і, и, о, а, е, у.

с, р, л, м.

с, р, л, м.

се-ло́, ро-са́, ли́-си, ми́-ло, сир, мур, о-ре́л,
ро-сі́л, смо-ла́, ре-ме-сло́, — ме́-ле-мо, ми́-
сли-мо, о-са́ ссе ла́-со, ма́-ма со-ли́-ла ма́-
сло, ра-ли-мо́ ма-ли́-ми ра́-ла-ми.

н, п, т, г.

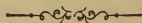
н, п, т, г.

но-га́, пу́-то, го-ра́, сон, ри́г, о-се́т, го́-
лос, па-пі́р, мі-тла́, плі́т, млин, — та́-то
о́-ре плу́-гом, ма́-ти пе-ре́ по-ло-тно́, мі-
ри-мо ме́-тром, со-сна́ ро-сте́ про́-сто.

ц, ш, ч, щ

Ц, Ш, Ч, Щ.

цї-на, шó-па, чо-лó, щé-па, цап, шум,
чїп, щур, нїч, миш, цé-гла, мї-ща-нїн,
чор-нї-ло, ша-ран-ча́, шнур, трач;
чї-щу плащ, ста-рэ ли-цé по-мóр-ще-не,
о-грї-та печ тé-пла, че-пї-ги, ле-мїш
і че-ре-слó — то ча́сти плу́га.

й, б, в, к

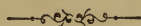
Й, Б, В, К.

ба́й-ка, ву́й-ко, ко́-ник, борщ, віск, корч,
крук, йойк, брат, кра́й-ка, внук;
бри́-тва о́-стра, гу́б-ка ле́г-ка, гріш кру́-
глий, бла́-ват — то га́р-на кві́т-ка, ста́р-
шо-го тре́-ба ша-ну-ва́-ти, по пра́-ці ми́-
лий спо-чі-нок, на-у́-ка — то ве-лі́-ке
бо-га́т-ство, ро-бі́м і спо-чи-ва́й-мо в час!

ґ, з, х, ж.

Д, З, Х, Ж.

дім, зуб, хор, жур, сад, віз, міх, ніж,
мо-ро́з, цу́-кор, ло-ша́к, щі́-пав-ка;
ду-бо́-ве де́-ре-во твер-де́, жи́-то жне́-мо
сер-па́-ми, кер-ні́ч-на во-да́ зи́м-на і здо-
ро́-ва, мід пчі́л жов-та́-вий, хто здо-ро́-
вий, той бо-га́-тий і ща-слі́-вий.

ф, г, дж, дз.

Ф, Г, ДЖ, ДЗ.

фі́-га, фа́-ска, гу́дз, са́-джав-ка, дзві́-но́к;
со-ло-ві́й ще-бе́-че, смак фі́г со-ло́д-кий,
бундз — то сир з о-ве́-чо-го мо-ло-ка́.
го́-ре́д об-го-ро́-дже-ний плó-том, га́-зда́
зо-ра́в мно́-го гру́н-ту, гі́пс бі́-лий і кру-
хій мов кре́й-да, чим пі́-ше-мо на луп-
це́-вих та-блич-ка́х, а чим на зо́-ши-тах?

б, ъ, е, я, ю.

ь, і, є, я, ю.

тіж-день ма-є сім днів, ци-бу-лю са-дять
а-бо́ сї-ють на гряд-ка́х, во-роб-ці́ зї-да-
ють до-спі-лі че-реш-ні́, яч-мінь ма-є ву-
са-те ко-ло-се, в лі-ті до-зрі-ва-є всьо збі-
же, хто сї-є, той ся на-ді-є, хто в мо-ло-
до-сти дар-му-є, той в ста-ро-сти бі-ду-є.

а а́нгели хорóнять лю́дйй від злóго.

б без му́ки нема́ нау́ки.

в вла́сна хвальба́ сорóчки не дасть.

г говори́ ма́ло, а слухай мно́го.

г ганкі́ будують пе́ред дома́ми.

д де ру́ки і охóта, там спо́ра робо́та.

е еко́ном веде́ рільне́ господáрство.

є е́ще ся той не вроді́в, щоби́ всім до-
годі́в.

ж жий в зго́ді з дру́гими лю́дьми.

з з яки́м приста́єш, таки́м ся ста́єш.

и і́ндик — то домова́ пти́ця.

й і́орда́нські сьвя́та припада́ють в зимі́.

- і** іней осідає в зимі на деревах.
ї їжа́ боронить ся колючка́ми.
к кова́ль кле́пле, по́ки те́пле.
л ли́пша сво́я ха́та, ни́ж чу́жа пала́та.
м мруть лю́ди, і нам так бу́де.
н не кай ся ра́но вста́ти, а мо́лодо учи́ти.
о ого́нь до́брий служі́ти, а лихий па-
нува́ти.
п прорóжна бо́чка гуди́ть, по́вна мовчи́ть.
р роби́ до́бре всю́ди, похваля́ть тя лю́ди.
с св́ятий споко́ю, гара́зд з тобо́ю.
т тре́ба працюва́ти, щоб не бідува́ти.
у у ко́го ро́зум, у то́го і ща́сте.
ф фасо́ля пне ся по ті́ках.
х хо́лод і го́лод — то немі́лі го́сті.
ц цегля́р ви́робля́є це́гли з гли́ни.
ч час ско́ро мина́є, а не верта́є.
ш шану́й учи́теля, як роді́теля.
щ що тобі не мі́ло, то́го не чині́ дру́-
гому.
ю юхт, то ду́же міцна́ скі́ра.
я як хто дба́є, так і ма́є.
-

а, б, в, г, д, е,

а, б, в, г, д, е,

ж, з, и, й, і, ї,

ж, з, и, й, і, ї,

к, л, м, н, о, п, р,

к, л, м, н, о, п, р,

с, т, у, ф, х, ц, ч,

с, т, у, ф, х, ц, ч,

ш, щ, ь, ю, я.

ш, щ, ь, ю, я.

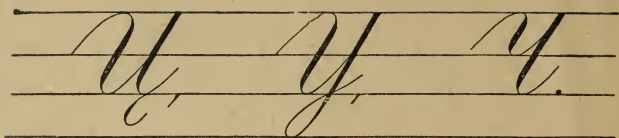
И, Ї, Ш, Щ.

И, Ї, Ш, Щ.

Йосиф Шевчук родив
ся в Щитівцях.

Йосиф — се єго хрестне ім'я. Шевчук —
то єго родинне назвиско. Щитівці — се
назва єго рідного села. Йосиф Шевчук
ходив до школи в Щирци. Щирець — то
знов назва одного малого міста.

Йоан святий хрестив людей в ріці Йор-
дані. Йорданські свята обходимо по но-
вим році. Шануймо кожде свято і кожду
недїлю, та спішім радо на богослужене
в церкві. Йов святий є пріміром побож-
ности для нас. Щоденну роботу зачинаємо
і кінчимо щирою молитвою.

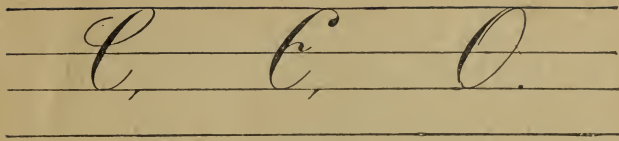
Ц,

У,

Ч.

*Церква — це дім Божий.
Учитель веде діти до
церкви. Читаємо там
молитви з книжок.*

Церкви бувають дерев'яні або муровані. У нашій селі є також церква. Чуємо в ній krásний спів і науку душпастиря. Учимося там, як маємо чесно жити. Церковні дзвони скликають людей на богослуження. Чесні діти ходять радо до церкви. Убіраються в чисту одіж і ведуться там прикладно. Щира молитва хоронить їх від злого, а закріплює до доброго.

С,

Є,

О.

*Сад Єсрїєна дуже гарний.
Овочіві дєрева трєба ста-
ранно плєкати.*

Садї мають богáто овочєвих дєрєв. Єсть там мно́го яблїно́к, груш, слив, оріхів, черешєнь і вишєнь. Сливи рóдять сливки, а гру́ші грушкі. Овоч яблїно́к ви́шний, абó солодка́вий. Черешні́ і вишні́ рóдять смачні́ я́годи. Оріхи визна́чують ся вели́ким лі́стом і óвочем в дво́х лу́шпах. У сада́х плєкають тако́ж корчі́ а́гресту, порі́чок і мали́н. Овоч сих дєрєв і корчів смачний і здоро́вий. Садї укра́шують за́городи. Шану́ймо дуже і плєкаймо ста-ранно овочєві дєрева !

I. H. M.

Г, П, Т.

Господар Петро має кра-
сне обійстє. Там бачимо
на подвірю різні будинки.

Господарське подвіре Петра обгороджене
плотом. Побіч гарної хати стоїть шпихлір.
Трошки далше є стаїня і хлів. Єще
далше видно стодолу і шопу. Ті будинки
збудовані з дерева. Онї покриті солоня-
ною стріхою. Посеред подвіря знаходить-
ся керніця. У ній є чиста і здорова вода.
Ціле подвіре замикає ся воротами. По-
рядний господар дбає о добрі будинки
і о лад на подвірю. Господарського по-
двіря стереже звичайно великий пес.

Б Р В.

Б, Р, В.

*Богдан, Роман і Варвар-
ка бавили ся на подвір'ю.
Розмавляли оні о домо-
вих звірятах.*

Богданови подобали ся коні і волі. Роман хвалив собі корови і вівці. Варварка тїшила ся курмі, гусьмі і качками. Волі і коні помагають лю́дям в пра́ці. Вівці і корови дають нам молоко́ і м'ясо. Сукно́ робимо з овéчої вóвни. Безро́ги ко́рмимо на солони́ну і м'ясо. Гу́си, качки́ і ку́ри дають яйця, піре́ і м'ясо. Пес стереже́ до́му, а кіт лóвить ми́ши. Ті зві́р'ята дуже́ пожито́чні. Памята́ймо о них і обході́м ся з німи за́всїгди до́бре!

У Н К.

І, Н, К.

Івась і Настя були з матерію в городі. Кость прийшов до них також.

Івась, Настя і Кость приглядалися цікаво ростінам в городі. Город був поділений на грядкі. На передніх грядках росли: цибуля, чісник, морква і петрушка. На інших були: бұльба, буракі і редька. Кукурұдза віросла високо і мала вже шұльки. Капұста звивала ся в головкі. Огіркі і гарбузі стелили ся по землі. Біб, горох і фасоль мали вже стручки. Поміж тими ростінами відно було головкі маку. Всі ті ростини зовемо яриною.

M

Ї, Ю, Я.

Ї, Ю, Я.

Їдемо в поле. Юрко і Якім
кім ідуть також.

Ізда тішить нас дуже. Юрко і Якім раді би чим скорше заїхати. Як аж краса на полі! Всюди повно збіжжя і паші. Пшениця і жито мов гай. Буде мука на киші та хліб. Ячмінь, гречка і просо дадуть зерно на крупі. Овес і конюшина — то паша для худібки. Юрко пізнав по стручках горіх, вику і сочевицю. Якім вказує на леп, коноплі і бульбу. Межи збіжжем росли пільні цвіти. Гірчиця цвіла жовто, блават цвив сіньо, кукіль фіолетно, а мачок червоно. Господь Бог дав хліб для людей і пашу для худібки. Величаймо Єго!

Л, А, М.

Л, А, М.

Луць і Антін суть гає-
віми. Лісничий і гаєвий
доглядають ліса. Малій
лісók зове́мо гаєм.

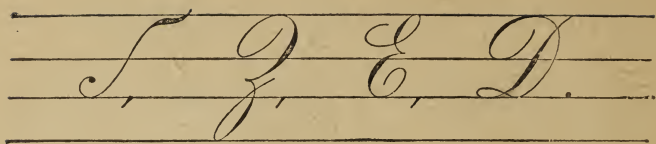
Лісі і гаї ма́ють мно́го дере́в. Ака́ції,
ліпи, ду́би, бу́ки, грабі́ і берези — то
листо́ві дере́ва. Мо́дрень, ялі́ця, смере́ка
і сосна́ — то шпилько́ві дере́ва. Лісі і гаї
дають хо́лод в лі́ті. Ма́ємо з них мате-
ри́ял до буді́влі і дрова́ на па́ливо. По
ліса́х росту́ть тако́ж корчі́. Ліщи́на, тер-
ні́на, мали́ни і ялове́ць суть корча́ми.
Агрест но́дібуемо в лісі́ тако́ж. Мох ро-
сте́ в лісі́ на землі́ і на дере́вах. По зру́-
бах росту́ть різні́ ягоди́ і грибі́. Лісі́
і гаї́ суть ду́же пожито́чні.

Х Ж Ф.

Х, Ж, Ф.

Христїйна несе́ обїд жен-
цям. Жнивá відбувають-
ся в літї. Фірами зво́-
зять збіжє з поля.

Жнивá — то вáжний час для рїльникїв.
Хатї тогдї майже порóжні. Всї спіша́ть
в по́ле з серпа́ми і коса́ми. Хло́пці і дїв-
ча́та вéсело сьпїва́ють при пра́ці. Жнуть
онї скóро, щоби́ госпо́дарєви принєсти́
вінець. Віжате збіжє зв'язують в снопи́
і склада́ють в півко́пи. Фірами забира́ють
господáрі збіжє і звозять до стодо́ли.
Го́сподь Бог поблагослови́в пра́цю хлїбо-
ро́бів. Хоро́ша погóда сприя́ла робóті. Лю-
ди дякують Бо́гу за хоро́ший урожа́й.

Г, З, Е, Д.

Газда́ Заха́рий господа́-
рить розу́мно. Ева, е́го́ же-
на́, до́бра газди́ня. Дани́-
ло і Дми́тро́ се їх ді́ти.

Га́зда Заха́рий у́правляє сво́ю рі́лю до́бре.
О́тримує ла́д і по́рядок на обі́йстію. До-
гляда́є ко́ний і во́лів. Слуги́ сповня́ють
е́го́ при́кази. Га́зди́ня Ева заві́дує до́мом.
Вста́є ра́но, вари́ть стра́ви і у́тримує ла́д
в ха́ті. Хо́дить она́ тако́ж ко́ло коро́в
і дро́бу. Дани́ло і Дми́тро́ помага́ють ро́-
дичам в господа́рстві. За то́е лю́блять їх
ро́дичі. Га́зда і га́зди́ня ніко́ли не дарму́-
ють. Оні́ розпочина́ють ко́жду робо́ту
з Бо́гом. Без Бо́га а́ні до поро́га.

Рідний наш край зовé ся Галичина. Найбільше місто в Галичині є Львів. Над нашим краєм панує цісар. Цісар наш називає ся Франц Йосиф, а цісарéва Єлисавета. Говóримо о Них з по́честию: Найясні́йший Пан і Найясні́йша Па́ні. Обóе прожива́ють у Відни. Відень — то дуже кра́сне і вели́ке місто. Найясні́йший Пан і Найясні́йша Па́ні стара́ють ся о на́ші церкві́ і шкóли, та дба́ють о добро́ Сво́їх підда́них. В на́шій шкóлі вісять на стіні́ Їх образі́. Що ро́ку св́ятку́ємо Їх імені́ни. Тогді́ іде́мо до церкви́ на сл́ужбу Бо́жу і мо́лимо Го́спода Бо́га о здо́ровле і до́вге житé для Них. Вся шкільна́ мо́лодіж сьпівáє га́рну пі́сню за до́брого ці́саря і за ласка́ву ці́сарéву.

А, Б, В, Г, Д, Е,
А, Б, В, Г, Д, Е,

Ё, Ж, З, И, Ы, Ј, Ї,
Ё, Ж, З, И, Ы, І, І,

К, Л, М, Н, О, П, Р,
К, Л, М, Н, О, П, Р,

С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч,
С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч,

Ш, Щ, Ю, Я.
Ш, Щ, Ю, Я.

І. Всьо з Бóгом

З Бóгом пра́цю зачина́ймо
І в перéд все поступа́ймо;
А кому́ Бог допомóже,
Той всю трóдність перемóже.

З Бóгом ра́до всьо дiла́ймо
І в на́уцi підроста́ймо;
Памята́ймо, що без Бóга
Не дійде́м нi до поро́га.

2. За що я люблю свою́ ма́тiр.

Неда́вно був я мало́ю дити́ною. Дóбра моя́ ма́ти ви́годувала мене́. Корми́ла мене́, носи́ла на рука́х і тiшила ся мно́ю. Коли́ iшла́ в горóд або́ на по́ле, то двiгала і мене́ з собо́ю. Сте-регла́ мене́ від всьóго злóго.

В часi хорóби ма́ти чувáла над мно́ю днями і нóчами. Непоко́ила ся тогди́ моiм житéм і не-раз гiрко запла́кала. Терпели́во учiла мене́ хо-дити і говорiти. Навчи́ла мене́ хрестити ся і моли́ти ся до Гóспода Бóга.

Лю́ба ма́ти моя́ учи́ть мене́ ладу́ і порядку. Она́ встає́ на́йранше, а на́йпiзнiйше iде́ спати. Зате́ люблю́ я свою́ ма́тiр дóже, бо зна́ю, що она́ мiй на́йбiльший добрóдiй і мiй а́нгел хра-нитель.

У ко́го рiдна є́ не́нька, у то́го і сорóчка бiле́нька.

3. Дитина до матері.

Мамо моя люба,
Рідна моя мати,
Ти про діти, твої цвіти,
Дуже любиш дбати.

Я тебе, сердечна,
Всюди спомінаю,
О твоє я щастє, долю,
Господа благаяю.

4. Родина.

Найліпше мені в рідній хаті. Ту жиють тато і мама. Се мої дорогі родичі. Ту мешкають також братя і сестри. Се моя люба рідня.)

Я, братя і сестри єсьмо дітьми родичів наших. Всі разом творимо родину. В родині люблять ся всі межи собою. Отець єсть головою родини. Він працює для неї.) Всі єго слухаємо. Мати займає ся домом. Утримує дім в порядку.)

.Родичі стараяють ся о мешканє, одіж і страву для родини. Онї виховують діти. Учать їх, хоронять від злого, а заправляють до доброго. Родичі то найбільші добродії наші.)

Любим і шануємо родичів, а не смутим їх ніколи.)

5. Кого я люблю?

Люблю Бога, тата, маму,
Люблю всю родину,
Люблю щиро нашу тиху
Рідную хатину.)

І нема на світі друга,
Як отець і мати,
Тай милійшої над рідну
Я не знайду хати.

6. Порядний хлопець.

Гнатко вставав рано з охотою. Умивав гárно рúки, лице, шию і ўши. Волóсе розчісував чистим грéбенем. Одíж егó була завсiгди порядна і гárна. Чóботи були з болóта вичищені.

Гнатко убирав ся скорéнько. Потiм клякав пéред сьвятими образами і молив ся побóжно. Тата і маму цiлував чéмно в рúку. З братами і сестрами вигта́в ся прiязно. Відтак брав ся охóтно до нау́ки або́ до робо́ти. По нау́ці і робо́ті була е́му заба́ва мiла.

Гнатко був порядний хлопець. Всi зате любiли егó.

7. Ненька і доня.

Ненька Оленцi ко́соньки чесала,
Доня до неньки мiло щебетала:
„Чому́ то, пене, так кра́сні цвiто́чки:
Рóжа і гвóздик, синi фiяло́чки?“
Ненька до гру́ди до́ню пригорта́ла: —
„Тому́, дитiнко“, пeня відказала,
„Бо всi цвiто́чки ра́нком не сипля́ють,
Ли́чко росóю чiстою вмива́ють“.

8. Ха́та.

Наша ха́та невели́ка. Она́ стоiть при дорóзi сэред зелéних дере́в. Збудо́вана з дере́ва, ви́лiплена гли́ною і побiлена вапнóм.

В стiнах ха́ти впра́вленi двéри і вiкна. Вiкна отви́раємо ча́сто, щоби́ відсвiжити во́здух в ха́тi. Дверми́ вхо́димо до сiнii, а з сiнii до сьвiтлицi і до ко́бри.

Сьвітлиця єсть ясна і простора. В ній стоять: ла́ви, сті́л, скрі́ня, мисні́к і лі́жко. Над лі́жком ві́сить же́рдка на о́діж. Сті́ни сьвітлиці укра́шені обра́зами сьвяті́х. Все то небога́те, але чи́сте і га́рне.

В комо́рі пере́ховуємо всіля́кі рі́чи: му́ку, кру́п, мо́локо, си́р і ма́сло. В ха́ті ме́шкаємо. Ту їмо́, пра́цюємо і спи́мо. Ха́та хоро́нить нас від ві́тру, зи́мна, сні́гу і до́щу.

Ве́село і лю́бо живе́ ся нам в на́шій ха́ті.

9. На́ша ха́тка.

На́ша ха́тка, мов па́латка,
Хоч непока́зненька,
Небога́та, дере́вяна,
Но сво́я рідне́нька.

І горо́дець по́біч не́ї,
Яри́на в ні́м га́рна,
Що сади́ть там все весно́ю
Ма́ти господа́рна.

За горо́дцем є садо́чок,
Там пти́чкі сьпи́вають,
В ні́м і о́вочі сма́чненькі
Лі́том дозрі́вають.

В на́шій ха́тці нам миле́нько,
Ро́дичів в ній ма́ем,
На́ша тут жи́є роді́на,
В ній всі про́жива́ем.

10. Че́мний хло́пчик.

Мали́й Макси́м бу́в хло́пець дуже́ че́мний.
Ко́ли до ко́го при́йшов, то напе́ред ле́гко за́пу-

кав до дверей. Відтак здіймав шапку, входив до хати і витав словами: „Слава Ісусу Христу!“ або „Добрій-день!“ або „Добрий вечер!“

По хаті не крутив ся, лиш стояв чємно. Коли поспитали: „Як ти ся маєш, Максимку?“ — то він відповідав чємно: „Славити Бóга, маю ся добре!“ Коли запитали за тата і маму, то знов відповідав весело: „Бóгу дякувати, здорові!“

Нерáz питали єго, чи не хотів би яко́го яблочка або грушечки. Тогди́ він чємно склонив ся і мовив: „Коли ласка, то про́шу!“ Колиж єму́ що показáli, за́бавку або образок, то не рвав з́араз рука́ми, а лиш наперед пита́в ся: „А чи мо́жна взяти до руки?“

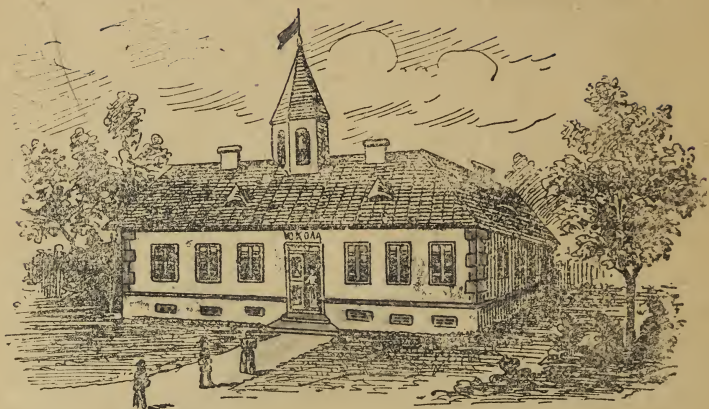
Так повинні робіти всі діти.

II. Гей, до шко́ли!

Гей, до шко́ли, школя́рі,
До шко́ли спіші́м,
Посіда́ймо у лавкі́
І ті́хо сиді́м;
Як учи́тель ся яви́ть,
Повстава́ймо всі:
Ра́зом з ним ми мо́литви́
Говори́м съвяти́!

Що учи́тель ска́же нам,
То ра́до робі́м,
І чита́ймо з буквара́,
Перо́м вже пи́шім;
Тай сьпи́вати ся учи́м, —
На те Го́сподь дав
Ко́ждому з нас сьпи́вну́ грудь,
Що́б Го велича́в.

12. Шкóла.

Нáша шкóла стоїть по середині селá. Шкóла то дїм для наўки. До неї ходимо щó день рáдо і пїльно.

Комнáта шкїльнá єсть ясна і простóра. В нїй вїдимо стїл, крісло, лавкї, тáблицю, шáфу і образї. Наўку розпочинаємо сьпївом і молїтвою.

В часї наўки дїти сидять в лавкáх. Пан учїтель учить. Ученики уважáють і вїдповїдáють. Стáршї дїти читáють на книжкáх. Малї пїшуть на табличкáх. Всї учимó ся в шкóлї Бóга хвалїти, читáти, писáти, рахувáти і сьпївáти.

Зóшит, тáбличка, писальцé, атрáмент і оловéць придáтнї нам до пїсаня. В шкóлї учимó ся такóж любїти і шанувáти рóдичїв і стáрших. Пан учїтель любить пїльні і чéмнї дїти.

По наўцї молимо ся. По молїтвї їдемо до дóму. Щó день стаємо ся розумнїйшї. Ми вдячнї рóдичам затé, щó нас посилають до шкóли.

13. Ой учіть ся.

Ой учіть ся, діти любі,
Хоч ви ще маленькі;
Без наўки піїні люди
Дуже всі бідненькі.

Як Івась не научіть ся,
То Іван не зможе;
Молодєнький вік минає
Скоро, мій небоже.

Нуж до книжки, доню люба,
Тай ти, сїну жвавий,
Пильним дітям помагає
У всім Бог ласкавий.

14. Примірни школярі.

Павлунь і Оленка ходили разом до школи.
Пам'ятали оні добре, коли вийти з дому, щобі
на час бути в школі. Ніколи не спізняли ся.
Не забували нічого, що їм до наўки потрібне.

На дорозі заховували ся спокійно і чємно.
Всіх старших поздоровляли словами: „Слава
Ісусу Христу!“

Перед школою витирали чоботи з болота
і снігу. Двері отвирали і замикали осторожно.
Складали свої річи в порядку. Сідали спокійно
на своїм місци. Наўки слухали уважно. На
питання відповідали голосно і виразно. Задачі
писали чисто і старанно. Пальців і одежи не
валяли атраментом. Шкільних річипі не псу-
вали. Дбали о лад і порядок у всім.

Пан учитель хвалив їх і ставив за приклад
другим дітям. Се були примірни школярі.

15. Школяр.

А як тільки Михасєви,
Шість лїт ся скінчи́ло,
Вже єго́ оте́ць і не́нька
В шко́лу призна́чили.
І ходи́в же Михасе́нько
Пи́льно все до шко́ли,
Як летя́ть весно́ю - лі́том
У свій у́лий пчо́ли.
Там навчи́в ся наш школя́рик
Книжочкі́ чита́ти
І писа́ти та числі́ти,
Пісонькі́ сьпіва́ти.
По на́уці помага́в він
У робо́ті в по́ли,
А по щі́рій, пи́льній пра́ці
Знов сні́шив до шко́ли.
Так мина́в му рік за ро́ком, —
Нині́ з не́го лю́ди:
В ха́ті, в ста́йні і в стодо́лі,
По́вно добра́ всю́ди.

16. Дóбрі ді́ти.

Була́ зима́. Всю́ди лежа́ло бога́то сні́гу.
Пи́льні школя́рі і школя́ркі сні́жили ране́нько
до шко́ли.

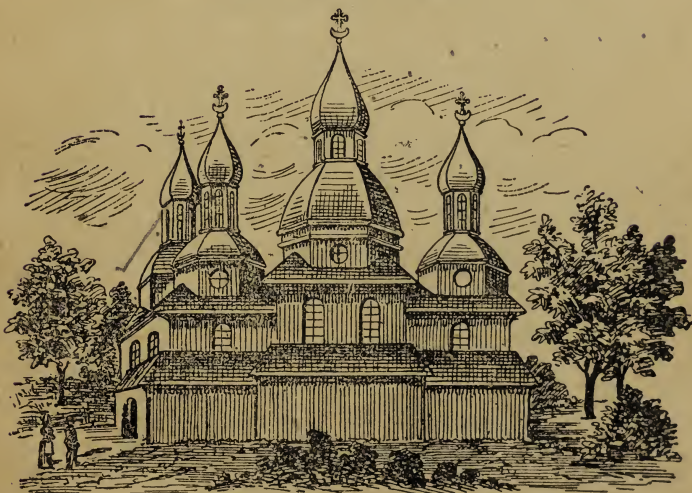
Мала́ Га́ня поспіша́ла з дале́ка за ні́ми. На-
ра́з поховзла́ ся і упала́ в сні́г. Бідна́ дівчина́
запла́кала го́лосно. Она́ зме́рзла і не могла́ за́раз
вста́ти. За не́ю ішли́ дру́гі школя́рі і школя́ркі.
Чим ско́рше присту́пили до Га́ні. Підвели́ її
з сні́гу і обт́ріпали єї́ оді́ж і торба́нку. Відта́к
всі́ разо́м пішли́ до шко́ли.

Га́ня ма́ла до́брих това́ришів і до́брі това́-
ришки. До́брі ді́ти помага́ють собі́ в потре́бі.

17. Згóда.

В сусідстві річки росли цвѣти,
 І мов рідної нѣньки діти,
 На свободі
 Жили в згóді.
 Цвѣти річці красу дали,
 З неї воду самі брали
 І жили в згóді,
 В щастю, в свободі.
 Як з річкою красні цвѣти,
 І ви в згóді жийте, діти!

18. Цéрквa.

Менé хрестіли в цéркві. Цéрквa — се дім, посвѣщений Бóгу і призначений на молитву.

В цéркві вiдимо вiвтарі з красними образами. На вiвтаряx стоять лiхтарі з високими свiчкaми. Мeжи ними стоїть свѣтій хрест. На хресті висить о́браз розп'ятого Ісуса Христа. Пeред ним на престолі лежить свѣте́ евангеліє. Побіч лавок стоять хоругви.

В церкві править ся богослуженє: рано ўтреня, перед полуднем служба Бóжа, а вечером вечірна. Перед віттарем мо́лить ся сьвященик, в кри́лосі або на хóрі сьпівáють сьпівакі́, а з ними всі люди.]

Церква відзначає ся від всіх дру́гих домі́в. Має ба́ні і вежі́, а на них блискучі хресті́.

Побі́ч церкви єсть дзві́ниця з дзвóнами. Дзвóни склі́кують живі́х лю́дій на богослуженє́, а умерлі́х проща́ють до грóбу.

19. На́ша церква.

На́ша церква при дорóзі,
Там я мі́шлю лиш о Бóзі,
Бо ласка́вий Го́сподь з не́ба
Все да́є нам, що лиш трéба.

По́при церкву йду сми́рне́нко,
Ша́пку зді́му, та́й гарне́нко
Пере́хрещу́сь в і́м'я То́го,
Що до́бра да́є нам мно́го.

20. Побóжна Мару́ся.

Мару́ся бу́ла побóжна дівчи́на. Ледві́ в шко́лі навчи́ла ся чи́тати, попросі́ла ро́дичів о мо́литве́нник. Кóжного ра́нка і ве́чера мо́лила ся вже лиш з кни́жочки.

Скóро в неді́лі і сьвя́та зачу́ла го́лос дзвóнів, уби́рала ся гарні́йше і спі́шила до церкви́. Входи́ла покі́рно і хресті́ла ся прикла́дно. В церкві́ кляка́ла або сто́яла побóжно. Мо́лила ся з мо́литве́нника або прислу́хувала ся ~~на~~ ~~богослуженю́~~ ~~і~~ ~~нау́ці~~.

Всі люди хвалили побóжність Мару́сі. Сьвященик також тїшив ся нею. Гóсподь Бог благословив Мару́сю здоровлем і щастем чéрез ці́ле житє.

Бог любить богомільні діти і стереже їх від всьóго злóго.

21. Нині день сьвятий.

Нині день сьвятий,
Неділя сьвятá:
Тож сьвяткуймо,
Не дарму́ймо,
Так Бог приказáв.

Нині день сьвятий,
До цéркви порá,
Там мо́лим ся,
Поклоні́м ся
Бо́гу в небеса́х!

22. С е л о́.

Сéред зелéних піль і сїножа́тий лежыть моé рідне село́. Оно́ мені наймилі́йше, бо тут я родив ся, тут прожива́ють мої дорогі родичі і моя́ люба рідня́.

Хаті́ у нас сто́ять ряда́ми при дорóзї. Оні́ збудовані́ з дéрева і покриті́ соло́мяною стріхою. Кóло хат суть подві́ря, а сéред них будинки́ господáрські.

На горбóку сто́ить на́ша цéрква, а побі́ч неї́ мешкане́ сьвященика. Недалéко цéркви сто́ить шкóла з мешкане́м учі́теля.

Посéред села́ е́сть у́ряд громадский, читальня́ і крамни́ця. На краю́ села́ збудований двір, де мешка́є дідич.

Всі́ господáрі у нас управля́ють рі́лю і плéкають худóбу. Дéякі з них займа́ють ся також і ремесло́м.

Моé рідне село́ ма́є свою́ на́зву. Сусідні́ села́ і всі́ інші́ ма́ють також свої́ на́зви, а їх меш-

канці, подібно як і у нас, займають ся плéканем худóби і управою рілї. Зове́мо їх протó рільника́ми або́ хліборóбами.

23. Рідне село́.

Наймилі́йше мені́ в сьві́ті
Мі́сце, де-м роді́в ся,
Там я зрі́с, пізна́в там Бо́га,
В шко́лі там учі́в ся.

Деревце́ там ко́жде зна́ю
І дубі́ старі́ї,
Там прожів я веселéнькі
Літа́ молоді́ї.

Там знако́мі і сусі́ди,
Там моя́ роді́на,
Там ми лю́бо дні́ мина́ли
І ко́жда годі́на.

Там і ри́бка веселéнька
В води́ци гуля́є,
Тай садо́чок ко́ло ха́ти
Розкі́шно буя́є.

Рідне село́, рідна ха́тко,
Як я вас не ба́чу,
То я ту́жу і суму́ю,
А часо́м запла́чу.

24. Осторо́жно з огне́м!

Осторо́жно з огне́м! так накли́кують нічні вартівники́. Не ба́втесь сі́рника́ми! так остері́гають ро́дичі свої́ діти.

Але Ніко́льцо не зважа́в на ті пересто́ро́ги. Він любі́в ба́вити ся сі́рника́ми, хоч ро́дичі на те не зізволю́али.

Раз родичі поїхали в поле, а Никольця лишили дома, щобі пильнував господарства. Небавом вишукав він десь пачку сірників. Запальовав і тїшив ся їх поломією. Одна іскра впала в солому і запалила її. Відтак зачали горіти річи в хаті.

Переляканий Никольцьо вибіг з хати і кричав о поміч. Закім збігли ся люди, вже горіла хата, другі будінки і все, що в них було. Страшний огонь зачали гасити водою, але то вже не допомгло. Коли родичі вернули з поля, застали лиш вуголь і попіл з цілого господарства.

Бідні плакали, бо не мали ані що їсти, ані в що одягнути ся, ані де схоронити ся. І Никольцьо плакав гірко, та кавав ся свого непослуху, але за пізно. Довго родичі бідували, заким побудували нову хату.

Не бавте ся діти огнем, бо то дуже небезпечна забава.

Що то єсть?

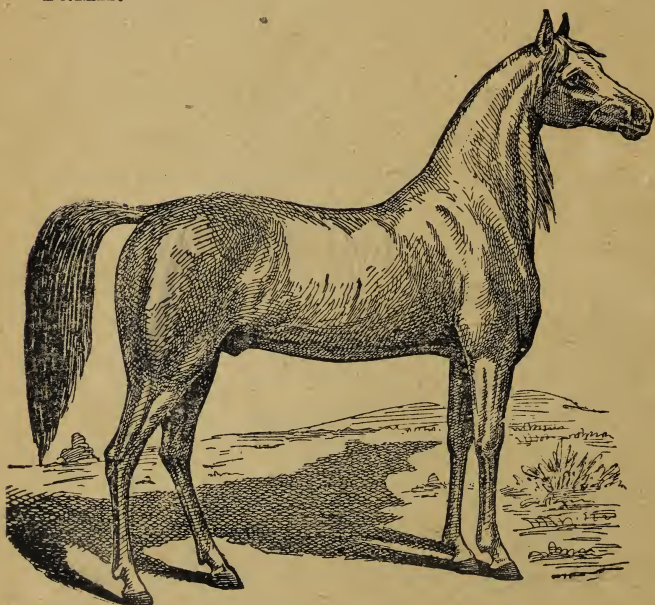
Малій патичок робить з майна попелок.

25. Кінь.

Межи всіми звірятами домовими відзначає ся кінь своїм ростом, поставою і красою. Він має подовгасту голову, гнучку шію, тупів, чотіри глибокі ноги і довгий волосистий хвіст.

У голові має кінь двое живих очий, двое кінчастих ушій, пісок і ніздря. Шію его украшає буйна грива.

Ціле тіло поросле гладкою шерстю. Барва шерsti буває розлічна. Від того дістають коні різні назви. Ноги коня закінчені роговими копитами.

Кінь їсть траву, сіно, конюшину і овес, а пє воду. Кінь єсть звіря сільне і відважне. Тягне віз, сани, плуг і оборону. На нїм їздимо також верхом.

Кінь єсть звіря пожиточне. Служить нам вірно і працює для нас.

26. Гоп! гоп!

Гоп, гоп, гоп!
Гей сівий в гальоп!
Через гори, долиноньки,
Неси мене в родиноньку —
Гоп, гоп, гоп, гоп, гоп!
Гей сівий в гальоп!

Гай, гай, гай!
Конику гуляй!
На родині веселенько,
На родині все миленько —
Гай, гай, гай, гай, гай!
Конику гуляй!

27. Шануй старших!

Федько був статочним хлопцем. Памятав добре на четверту заповідь божу і шанував старших людей. Найбільше шанував він роди-

чів, сьвященика і учителя. Коли стрітив ся з ними, то здіймав зразу шапку з голови, кланяв ся їм і цілував їх в руку. Коли его питали о що, то відповідав стоячі і дивив ся їм чємно в очи. Без позволення не мішав ся до їх розмови.

Федько поважав також кожного старшого чоловіка. Коли на дорозі переходив коло старших людей, то уступав їм з дороги, відкривав голову і поздоровляв приязно.

Господь Бог поблагословив Федька здоров'єм і довгим житєм. Сей Федько жиє ще нині. Люди називають его старим Фёдором і шанують дуже.

Шануймож старших, то і самі діждемо ся пошанованя від молодших!

28. Памятайте діти!

Памятайте, мїлі діти,
Що житє недовге в сьвітї;
Нам потреба кожду хвїлю,
Чи у буддень чи в недїлю,
Лиш на добре уживати,
Бідним лю́дям помагати.
А що блїжнім зроблять люди,
Бог за се платити. буде.

29. Коро́ва.

Коро́ва не така краса́на як кінь, а прецінь любимо її всі, бо дуже пожиточна. Коро́ва дає нам смачне молоко́ і поживне м'ясо. З молока́ робимо ма́сло і сир. Всі знаємо, що хлі́б і стра́ва лі́пше смаку́ють, коли пома́щені.

Молоко́, сметана, ма́сло і сир то на́біл. Щоби́ ма́ти бога́то на́білу, тре́ба коро́ву до́бре корми́ти і чи́сто уде́ржувати. О́на їсть тра́ву, сїно, со́лому і бура́кї.

Воли́, корóви і теля́та зове́мо рогáтою худóбою. Рогáта худóба ма́є на голо́ві по два ро́ги, на ко́ждій нозі́ по дві ра́тиці, а на кінці́ хвоста́ кітицю воло́ся. Шкі́ру з рогáтої худóби випра-вля́ють гарба́рі, а шевці́ ші́ють з не́ї чо́боти і череви́ки.

30. Скала́ і ка́пля води́.

Води́ця на ка́мінь ка́плею все ля́лась,
З неси́льної ка́плі скала́ насми́халась.

Скала́ сьмі́є ся,
А вода́ все ллє́ ся:
Кап-кап! кап-кап!
Аж зго́дом — диві́сь!
Хоч з діву́ хресті́сь.
Вода́ водо́ю,
А скала́ з діро́ю!
Де ка́пля спада́ла,
Там і я́мка ста́ла.

31. Будь че́сний.

Іва́сь знайшо́в на у́лиці но́жик. Він огля́нуv єго́ і уті́шив ся, бо но́жик мав два ві́стря і кра́сні черенкі́. Він пішо́в в корчі́ і ві́різав собі́ пру́тик. З пру́тиком поверну́в на доро́гу. Тут побáчив чоло́віка, що диві́в ся на зе́млю, мовби чо́го шука́в.

Іва́сь погля́нуv на то́го чоло́віка і поду́маv, що то пев́но він згубі́в сей но́жик. Приступі́в до не́го і запитáв: „Чо́го Ви шука́єте?“ Шука́ю но́жика з двома́ ві́стрями в бі́лих черенка́х, — сказа́в той чоло́вік. Іва́сь вийми́в но́жик з кишéні і відда́в єго́ чоло́вікови.

Так че́сними повинні́ бу́ти всі́ діти.

32. Веснянка.

Кўку, кўку!
Чўти в лїску́,
Ходїм, сьпїва́ймо,
Радо витаймо
Бо́жу весну́!

Кўку, кўку!
Чуємо все;
Гаєм, лїсо́чком,
Бо́ром, пото́чком
Го́лос гуде́!

Кўку, кўку!
Пти́чко ма́ла —
Ти нам сьпїва́ла,
Пра́вду сказа́ла:
Ще́зла зи́ма!

33. Місто.

Пе́ред сьвя́тами ви́брала ся ма́ти з Пете́ру-
се́м до по́блізького мі́ста.

Петрусе́я за́нимало всьо, що ба́чив в мі́стї.
Тут сто́яли рядо́м ви́сокі до́ми на оден і два
пове́рхи, збу́довані з це́гли і ка́меня. Там взно-
си́ли ся це́ркві з ви́сокими вежа́ми і ви́золоче-
ними хре́ста́ми. Улиці́ бу́ли по́при до́ма́х ви́ло-
же́ні ка́мінними плі́тами, а се́редіною ви́сипані
шу́тром. Пете́руньо́ пригляда́в ся ці́каво, як по
них ході́ло мно́го лю́дій. Всю́ди бу́в вели́кий
рух і га́мір.

Ма́ти пішла з Петрусём до середини міста. Там ба́чив він простóre місце, а се́ред не́го величезний дім з висо́кою веже́ю і годинником.

„Що́ се за буди́нок?“ — пита́є Петру́сь.

„То ра́туш або́ дім ра́дний“ — ка́же ма́ти, — „а се простóre місце — то ри́нок. На ри́нку і на інших пля́цах в місті відбува́ють ся торгі́ і ярмаркі́. Ту селя́ни приво́зять і прода́ють на́біл, яри́ну, збі́же, дрі́б, худо́бу, па́шу і дрова́. Чого́ не діста́нуть на селі́, се купу́ють в місті.“

„А що́ нахо́дить ся в тих кра́сних і висо́ких дома́х?“ запита́в Петру́сь.

„То ка́мениці“, сказа́ла ма́ти. „В них в низу́ суть скле́пі, де купці́ прода́ють рі́зні то́вари. Ме́шкають в них тако́ж сьвяще́ники, уря́дники, ліка́рі, купці́, ремі́сники, жо́внірі і бога́то інших лю́дій. В окре́мих буди́нках помі́щені шко́ли і у́ряди“.

Ві́дтак пішла ма́ти з Петрусём до побли́зького скле́пу, щобі́ де́що на сьвя́та купи́ти, а над ве́чером верну́ли обо́є до до́му.

34. Милосе́рна Насту́ня.

Насту́ня ма́ла до́бре се́рце. Люби́ла милосе́рдити ся над убо́гими. Давала́ їм то гро́шик, то кавáлок хлі́ба.

Зна́ла она́, що і пта́шки бі́дують в зимі́. Зна́ла тако́ж, що пта́шки га́рно сьпи́вають, та що чи́стять горо́ди, поля́ і лі́си з всіля́кого хроба́цтва. Поста́нови́ла собі́ зби́рати для них в зимі́ всіля́кі окру́шинкі хлі́ба і стра́ви.

Тоті́ окру́шинкі сі́пала на до́щинку ко́ло сво́го горо́дця. Воро́бці́, снігу́рі і сини́ці при-

літали щоденно і визбирували сі округинки. Відтак сідали на плоти, заглядали до вікна хати і дякували Настуни. Настуня дивила ся на них і тїшила ся своїм добрим учінком. І маленьким дятком робимо також добре.

35. Тиждень, місяць і рік.

День і ніч то добá. Сім днів і нóчий зовемо тижнем. Дні в тиждни називають ся: понеділок, вівторок, середá, четвѣр, п'ятниця, субóта, неділя. В перших шести днях тиждня працюємо, а сémий день сьвяткуємо.

Чотири тиждні і два абó три дні творять місяць. Місяці мають отсі назви: сiчень, лютий, мáрець, цвѣтень, май, чѣрвень, липень, сѣрпень, вѣресень, жóвтень, падолист, грудень. Дванáйцять місяців зовемо роком. Рік ділимо також на чотири пори: вѣсну, лiто, óсiнь і зiму. Кóжда порá року тревáє три місяці.

36. Услўжні діти.

Подорóжний прийшов до селá. Кiлька хлопцiв бáвило ся вѣсело на дорóзi. Колиж подорóжний прийшов блiзше, розступiли ся хлопцi, одні в прáво, дрóгi в лiво, зняли шапочкi і сказали чѣмно: „Дóбрый вѣчер!“

Чужий чоловiк привiтáв їх також, а коли кiлька кроків поступiв дáльше, обернуv ся ще раз до дiтiй і спитáв: „Дiточкi, скажiть менi, котрá дорóга ведѣ до мiста?“

Всi хлопцi кликнули: „Отся по прáвiй руцi!“ А одѣн з них побiг за подорóжним і попровáдив єго аж на горбóк, звiдки єму показáв дорóгу. То були услўжні дiти.

37. Що є на землі, в землі і над землею?

Жиємо на землі. На землі відимо села і міста, потоки, ріки і стави, поля, сіножати і ліси, рівнини, долини і гори. Всюди на землі живуть люди, звірята і рослини. В землі є вода, сіль, нафта, залізо, глина, пісок і камінь.

Над землею всюди є віздух, а у віздусі хмари. Віздухом віддихаємо. Без віздуху не могло би ніщо жити. З хмар падає дощ, град і сніг. Ще вище бачимо голубе небо. На небі бачимо сонце, місяць і звізди. Сонце що день сходить і заходить. Як довго оно на небі, маємо день. По заході сонця робить ся темніше і настає вечір, а відтак ніч.

Що то єсть?

Без дров і без огня світить і гріє що дня.

38. Розмова матері з сином.

„Гляди, синку, як чудесно заходить сонце!“ сказала мама до Юрця. „Гляди на сю цвітку, що так красно зацвіла в нашім городци; на сю ластівку, що увиває ся коло свого гніздочка. Чи знаєш, хто то все сотворив?“

„Господь Бог, мамо!“

„Так, люба дитинко. Бог сотворив не лиш цвіти, пташки, сонце, місяць і звізди, але цілий світ, що на него споглядаємо. Бог дав тобі родичів. Бог дає тобі здоровле, одіне, поживліне і мешкане. Бог опікує ся не лиш тобою, але і найменшим сотворінем на світі, яко напайліпший отець. А чи знаєш, де мешкає Бог?“

„В не́бі, ма́мо.“

„В не́бі, Юрцю, і в це́ркві, до котро́ї хо́-
димо, і в ха́ті на́шій і довко́ла нас і всю́ди.
Всю́ди єсть Бог і всьо́ ба́чить. Стережі́ ся прото́
злого́ дїла; любі́й Бо́га з ці́лого се́рця і мо́ли ся
за́всїгди до Не́го!“

39. Б о г.

Хто там над ті́ми
Всі́ми зоря́ми?
Хто то держі́ть їх
Під небеса́ми?

Хто сотво́рив їх,
Ті я́сні зо́рі?
Хто ні́ми пра́вить
В свѣ́та просто́рі?

Хто се так до́бре
Пра́вить земле́ю?
Ба́тьківским о́ком
Слі́дить за не́ю?

О лю́дй дба́є
І да́є всьо́го,
Не забува́є
В свѣ́ті ні́кого?

Хто сво́ім со́нцем
Нас зогріва́є,
До́щиком пи́ви
Нам полива́є?

То Бог, то тво́рець,
То Вседержі́тель,
Го́сподь Всеви́шній,
Свѣ́та пра́витель.

40. Гими народний.

1.

Бо́же, бу́ди покровітель
Цісарю, Ёго́ кра́ям!
Крі́пкий віро́ю правітель
Му́дро най провóдить нам!
Пра́дідну Ёго́ коро́ну
Борони́м від во́рога;
Ти́сно із Габсбу́ргів тро́ном
Сплéлась Австри́ судьба́.

2.

Че́сно, ві́рно, пра́во, щі́ро,
До́вжність, пра́вду бережі́м,
А в потре́бі з крі́пков віров
Бо́дрим ду́хом в бій іди́м!
Па́мятні на во́йнів сла́ву,
Що краси́ть їх хоругóв,
За Ці́саря, за держа́ву,
Же́ртвуймо майно́ і кров!

3.

Що наро́ду скла́ли ру́ки,
Во́йнів меч най стереже́;
Сьві́тло пра́вди і нау́ки
Темноту́ най розжене́!
Ще́дро най на край сплива́є
Ща́сте ра́зом з сла́вою,
Ми́ром со́нце най сия́є
На щасли́ву Австрию́!

4.

Ра́зом крі́пко ся держі́мо:
Зго́дов си́льний бу́де люд;
Ра́зом си́ли сполучі́мо,
Дви́гнем і найтя́жший труд.
Згі́дні, є́дні в спі́льній спра́ві,
Ці́ль най бу́де всі́м одна́:
Ща́сть Ці́сарю, ща́сть держа́ві,
В ві́к постóїть Австрі́я!

5.

При ці́сари трон засі́ла,
Се́рцем, кро́вию рідня́,
Ці́сарє́ва на́ша ми́ла,
В невялу́ красу́ стрійна́!
Що найви́сшим ща́стем сьві́ту,
Дай ї́м Бо́же з небесі́!
Франц Йо́сифа, Є́льсаве́ту,
Весь Га́бсбурский Ді́м спасі́!

Церковна азбука в порівнянню з шкільною.

Ѧ	а	читаємо	А	а	Т	т	читаємо	Т	т
Ѣ	ѣ	"	Б	б	Оу	оу	"	У	у
Ѧ	Ѧ	"	В	в	Ѧ	Ѧ	"	У	у
Г	г	"	Г	г	Ф	ф	"	Ф	ф
Д	д	"	Д	д	Х	х	"	Х	х
Є	ѣ, ѣ	"	Е	е	Ц	ц	"	Ц	ц
но на початку складу			Є	ѣ	Ч	ч	"	Ч	ч
Ж	ж	читаємо	Ж	ж	Ш	ш	"	Ш	ш
З	з	"	З	з	Щ	щ	"	Щ	щ
З	з	"	З	з	Ъ	ъ	(знак твердий беззвучный)		
И	и	"	И	и	Ы	ы	читаємо	И	и
но на початку складу			І	і	Ь	ь	"	Ь	ь
Ї	ї	читаємо	И	и	Ѧ	Ѧ	"	Ї	ї
но на початку складу			І	і	Ю	ю	"	Ю	ю
Й	й	читаємо	Й	й	Ѧ	Ѧ	"	Я	я
К	к	"	К	к	Ѧ	Ѧ	"	Я	я
Л	л	"	Л	л	Ѧ	Ѧ	"	О	о
М	м	"	М	м	Ѧ	Ѧ	"	От	от
Н	н	"	Н	н	Ѧ	Ѧ	"	Кс	кс
О	о	"	О	о	Ѧ	Ѧ	"	Пс	пс
О	о	"	О	о	Ѧ	Ѧ	"	Фт	фт
П	п	"	П	п	Ѧ	Ѧ	"	В	в
Р	р	"	Р	р	Ѧ	Ѧ	"	И	и
Є	с	"	С	с	но на початку складу			І	і

^ знак на самозвучі на початку слова.

^ ^ ^ знаки удареня голосу.

М О Л И Т Ы.

† Ко ѿма Отца, ѿ Сына, ѿ святаго Дѣха, аминь. ҃.

Отче нашъ, ѿже еси на небесѣхъ: да свѣтитсѧ ѿма твоѣ; да прійдетъ царствіе твоѣ; да вѣдетъ воля твоѧ, ѿкоу на небесѣхъ ѿ на землѣхъ; хлѣбъ нашъ насущный даждь намъ днесь; ѿ ѿстави намъ долги наша, ѿкоуже ѿ мы ѿставляемъ должникѣмъ нашимъ: ѿ не введи насъ во ѿскушеніе, но избави насъ ѿ лукаваго. аминь.

Богородице Дѣво, радѣйся обрадованая Маріе, Господь съ Тобою; благословѣна Ты въ женахъ, ѿ благословѣнъ плодъ чрева твоего: ѿкоу родила еси Христѧ Спаса, Избавителя душѧмъ нашимъ.

† Во імя Отца, і Сына, і святаго Дѣха, аминь. 3.

Отче нашъ, ѿже еси на небесѣхъ: да свѣтитъ сѧ імя твоѣ: да прійдетъ царствіе твоѣ; да бѣдетъ воля твоѧ, ѿкоу на небесѣхъ і на землѣхъ; хлѣбъ нашъ насущный даждь намъ днесь: і остави намъ долги наша, ѿкоже і мы оставляемъ должникѣмъ нашимъ: і не введи насъ во ѿскушеніе, но избави насъ ѿ лукаваго. аминь.

Богородице Дѣво, радуѣ сѧ обрадованая Маріе, Господь съ Тобою; благословѣна Ти въ женахъ і благословѣнъ плодъ чрева твоего: ѿкоу родила еси Христѧ Спаса, Избавителя душѧмъ нашимъ.

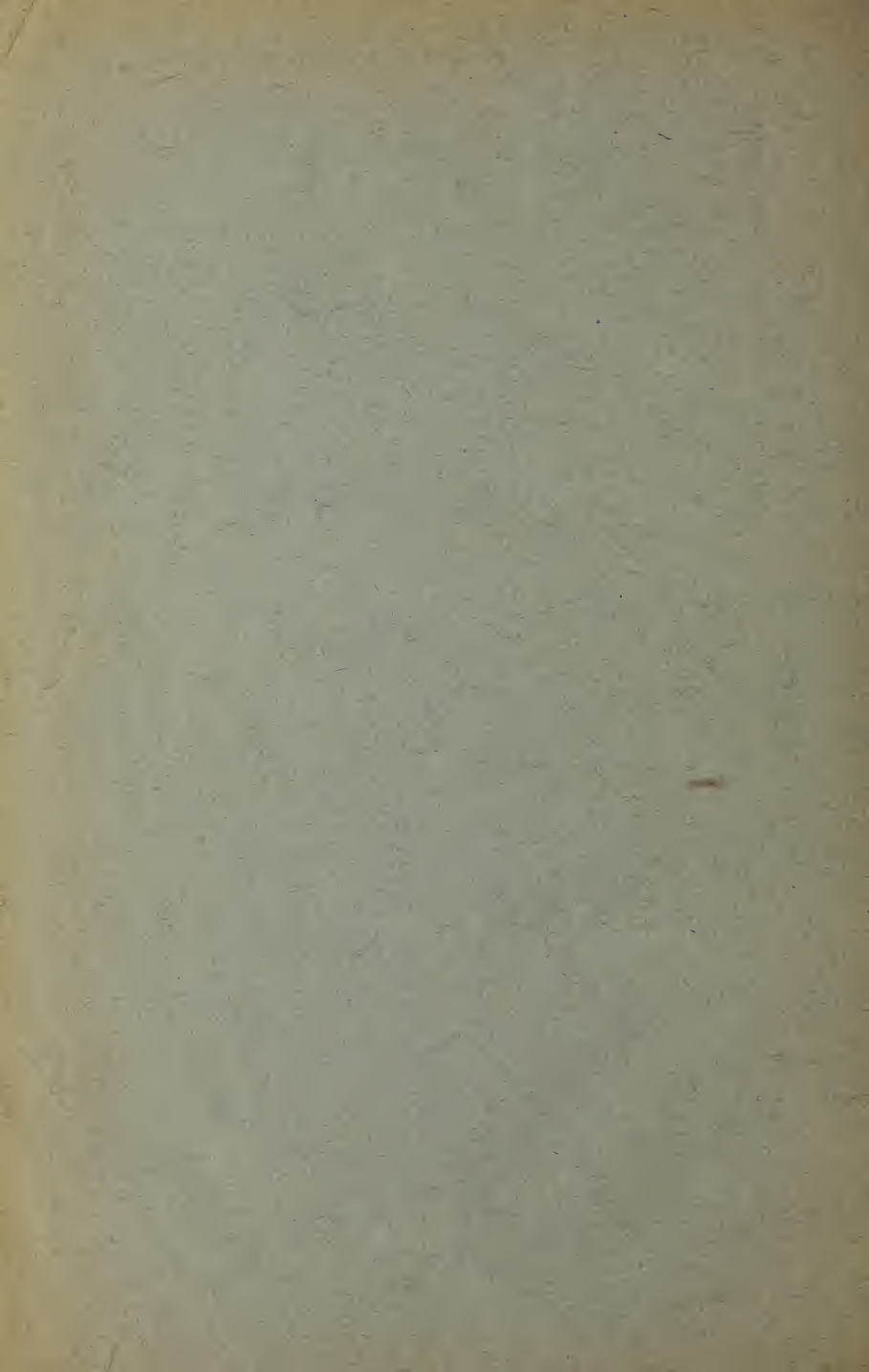
З М І С Т.

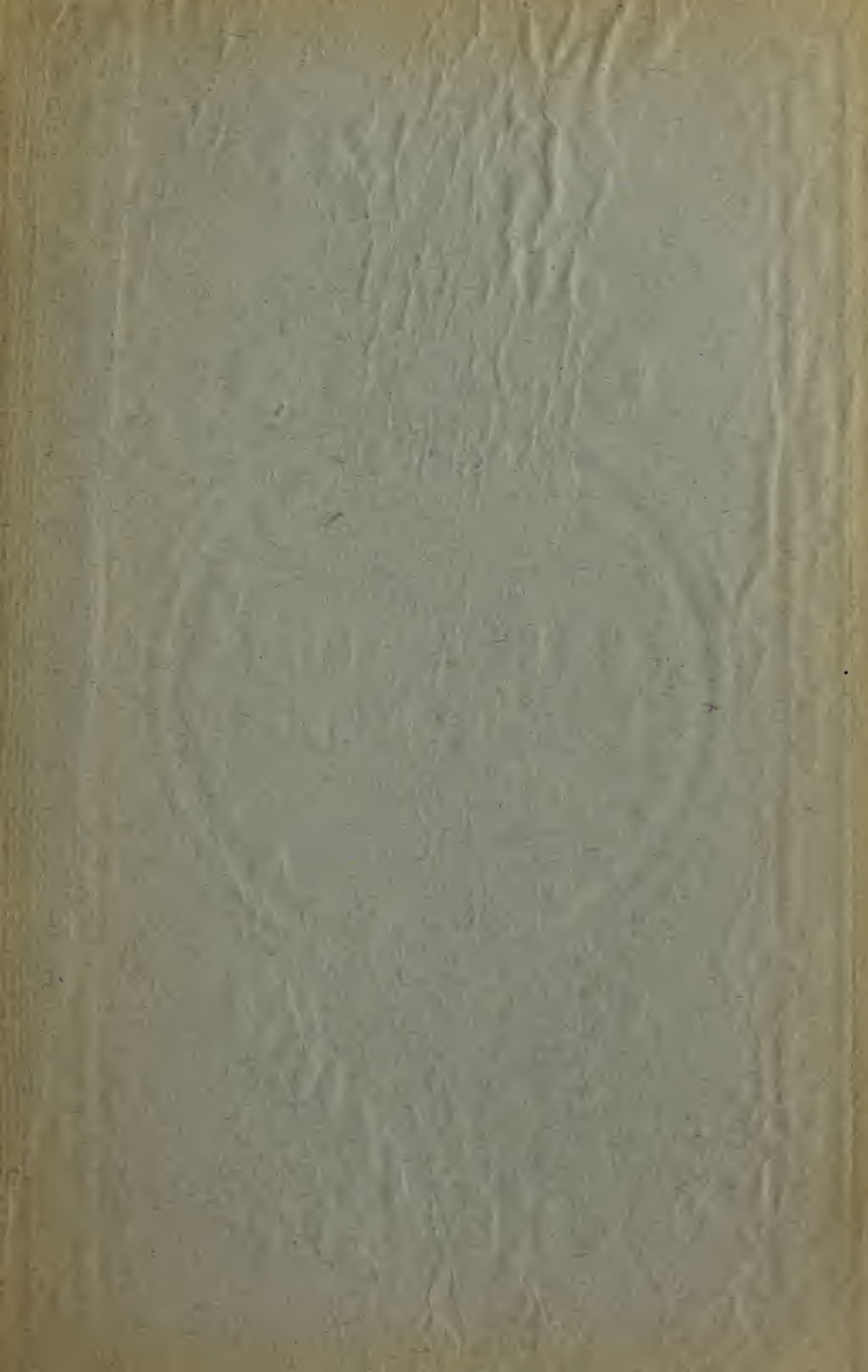

Рису́нки	3—4
Письмó мали́ми б́уквами, з ілюстра́ціями	5—36
Друк мали́ми б́уквами	37—41
Мала́ азбу́ка пи́сана і друко́вана	42
Письмó і друк вели́кими б́уквами	43—53
Вели́ка азбу́ка, пи́сана і друко́вана	54
1. Всьо з Бо́гом, стих	55
2. За що́ я лю́блю сво́ю ма́тір	55
3. Дити́на до ма́тери, стих	56
4. Роди́на	56
5. Кого́ я лю́блю, стих	56
6. По́рядний хло́пець	57
7. Не́нька і до́ня, стих	57
8. Ха́та	57
9. На́ша ха́тка, стих	58
10. Че́мний хло́пчик	58
11. Ге́й до шко́ли, стих	59
12. Шко́ла з ілюстра́цією	60
13. Ой учи́ть ся, стих	61
14. Примі́рні школя́рі	61
15. Школя́р, стих	62
16. До́брі ді́ти	62
17. Зго́да, стих	63
18. Це́рква (з ілюстра́цією)	63
19. На́ша це́рква, стих	64
20. Побо́жна Мару́ся	64
21. Ни́ві де́нь св́ятий, стих	65
22. Село́	65
23. Ри́дне село́, стих	66
24. Осто́рожно з огне́м	66
Що́ то є́сть, зага́дка (сі́рник)	67
25. Ки́нь (з ілюстра́цією)	67
26. Го́п, го́п, стих	68
27. Ша́ну́й ста́рших	68
28. Па́м'ята́йте ді́ти	69
29. Коро́ва	69
30. Ска́ла і ка́пля води́, стих	70
31. Бу́дь че́сний	70
32. Весня́нка, стих з ілюстра́цією	71
33. Мі́сто	71
34. Милосе́рна Насту́ня	72
35. Ти́ждень, місяць і рік	73
36. Услу́жні ді́ти	73
37. Що́ є́ на землі́, в землі́ і над земле́ю	74
Що́ то є́сть? зага́дка (сонце)	74
38. Розмо́ва матери́ з си́ном	74
39. Бог, стих	75
40. Гимн на́родний, стих	76—77
41. Церко́вна азбу́ка в порівня́ннi з шкільно́ю	78
42. Мо́литви́	79

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA

3 0112 044159330

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
LIBRARY